

ÎNTÂLNIRILE CULTURA ÎN EDUCAȚIE

2/7/2014

raport OCTOMBRIE – DECEMBRIE 2013

politici publice :: practici instituționale :: colaborarea cu școala
:: resurse financiare :: rolul artistului și organizației culturale în
context educațional :: studii și cercetări, învățare și formare

Întâlnirile Cultura în Educație

O INIȚIATIVĂ A ASOCIAȚIEI METRUCUB ȘI A CENTRULUI
„SINTAGMA”

Întâlnirile își propun să informeze despre oportunitățile pentru dezvoltarea unor activități culturale în context educațional și să faciliteze întâlnirea și schimbul de cunoștințe și experiențe dintre organizațiile culturale, artiști, practicieni și cercetători din zona educației.

Formatul

Formatul întâlnirii a fost tip masă-rotundă, cu un moderator și câteva intervenții punctuale cu rol informativ din partea unor invitați-resursă. Dincolo de temele anunțate am discutat, plecând de la experiențele fiecăruia dintre participanți, cum sunt valorificate de către organizațiile culturale din România oportunitățile și resursele existente și de ce anume este nevoie pentru a încuraja o mai mare și mai complexă implicare a acestora în școli.

Organizatorii

MetruCub și Centrul „Sintagma” au dezvoltat voluntar această primă serie de întâlniri, de la concepție, la moderare și redactarea raportului.

MetruCub – resurse pentru cultură este o asociație înființată în anul 2012 cu scopul de a funcționa ca o platformă de întâlnire, dezbateri și expertiză pentru profesioniștii din domeniul cultural - artistic. MetruCub își propune să exploreze, să sprijine și să dezvolte sectorul cultural prin studii de specialitate, prin proiecte interdisciplinare și prin crearea unui context în care artiști, operatori culturali, cercetători și autorități să se poată întâlni și să poată comunica. Credem în rolul important al artei și culturii în dezvoltarea fiecărui individ și a societății în ansamblu și pledăm pentru un management cultural profesionist și o fundamentare obiectivă și democratică a politicilor ce vizează domeniul cultural.

Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma” își propune să faciliteze contactul între specialiști în educație și persoanele care pot beneficia de experiența lor din posturile unei organizații non-guvernamentale. Organizația consideră că fiecare are experiențe valoroase pe care le poate împărtăși celor din jur, fiind nevoie doar de un context potrivit. Activități propuse: programe de formare profesională; programe de

promovare a dreptului la educație și a învățării pe tot parcursul vieții; organizarea de campanii de sensibilizare a opiniei publice; dezvoltarea de servicii sociale; editarea unor publicații; activități de cercetare în domeniul educației și formării profesionale; proiecte și programe de voluntariat.

#1 ÎNTÂLNIRE

RESURSE INSTITUȚIONALE ȘI POLITICI PUBLICE ÎN SPRIJINUL COLABORĂRII ȘCOALĂ – ORGANIZAȚIE CULTURALĂ/ARTIST

Joi, 10 octombrie 2013, ora 17.30, loc: ART HUB

Tema

Care este cadrul formal care poate fi valorificat de artiști și organizațiile culturale pentru a aborda școlile în vederea organizării de activități culturale cu și pentru copii și tineri? Care sunt cele mai importante direcții ale politicilor de tineret și ale politicilor educaționale din România în acest sens? Câtă libertate au școlile în a-și decide programul extrașcolar și extracurricular? Care sunt programele de formare relevante pentru cei interesați să dezvolte activități culturale în context educațional?

Participanți (în ordine alfabetică): Alexandra Zbucea (SNSPA, Facultatea de Management), Andreea Chindriș (Proiect 2), Andreea Ursuleasa, Angela Mihăilescu (Institutul de Științe ale Educației, Cristina Modreanu (Asociația Română pentru Promovarea Artelor Spectacolului), Cristina Poterășoiu (Centrul pentru Mobilitate Artistică și Transculturalitate – BONART), Delia Popa (Art Crowd – artiști în educație), Florentina Bratfanof (Asociația Română pentru Promovarea Artelor Spectacolului), Ileana Coman, Magda Balica (Institutul de Științe ale Educației), Mihaela Michailov, Nicu Manda (UNATC București), Nona Șerbănescu (Asociația pentru Promovarea Artelor Contemporane), Ștefania Ferchedău (ZonaD – studio Paradis Serial), Vanda Sturdza (Art Crowd – artiști în educație).

Gazde:

Raluca Pop (Asociația MetruCub)
Mihai Iacob (Centrul Sintagma)

Concluzii și idei:

- toate eforturile organizațiilor culturale, ale părinților, profesorilor și altor organizații, de a oferi o educație de calitate copiilor nu trebuie să voaleze necesitatea de a face eforturi în continuare pentru a ajunge la alocarea a 6% din PIB pentru educație;
- politicile publice educaționale din România sunt ambițioase, însă fiecărui obiectiv asumat îi trebuie un buget asociat;
- în ultimii ani s-a mers pe un buget de subzistență, care acoperă salariile și cheltuielile administrare, de funcționare a școlii;
- în Uniunea Europeană există disparități mari între țări în ceea ce privește calitatea educației oferite. În România există astfel de diferențe foarte mari între școlile bune și cele slabe, pe de o parte, și între cele

- din mediul urban și cele din mediul rural, pe de altă parte;
- Uniunea Europeană și-a propus ca până în 2020 să contribuie la ameliorarea problemei de acces la școală, cauzată în primul rând de sărăcie, cu accent special pe abandonul școlar;
  - lipsa unei educații atractive se vede la tinerii cu vârste între 18 și 24 de ani, dintre care 18% nu au terminat învățământul obligatoriu și care au un potențial pe care școala nu a reușit să îl valorifice, să îl încurajeze. Acesta este un eșec al școlii și ar trebui să fie un impuls pentru ca decidenții politici să facă lucrurile altfel;
  - programul „Școala Altfel” încearcă să facă școala mai atrăgătoare pentru elevi,.
  - România are cea mai scăzută rată de participare la programele de formare continuă și educație din Uniunea Europeană (vârstele 25-64 de ani): 1,3% față de 9-10% media europeană;
  - România are una dintre cele mai mici rate de participare în ceea ce privește consumul cultural;
  - România se află la coada listei în Uniunea Europeană atunci când vine vorba despre absolvenți de învățământ superior, deși numărul acestora s-a dublat din 1990 până acum, iar impresia generală este că sunt prea mulți;
  - există o masă critică de copii, adulți, tineri care nu se regăsesc în ceea ce le oferă școala. Avem două variante. Fie încercăm să îmbunătățim ce se întâmplă în școală – iar studiile arată că timpul petrecut în școală se corelează cu cât de bine se simte copilul la școală -, fie, odată ce au părăsit școala, încercăm să le oferim alte forme atractive de formare;
  - în școala românească reușește copilul mediu, în momentul în care copilul este diferit, școala dă greș. Acest lucru nu se întâmplă doar cu copii care se află în situații dificile economic și social, ci chiar și cu copiii supradotați;
  - școala nu are o deschidere reală pentru diversitate iar tot ce iese din pattern îi sperie îngrozitor. Din această perspectivă, schimbarea nu se poate face pornind de la predarea limbii române și matematicii. Acesta este mai degrabă un rol pentru actorii culturali, pentru dezvoltarea culturală;
  - o parte din explicația lipsei de abilități pentru gestionarea diversității se află în lipsa unei formări profesionale adecvate a cadrelor didactice;
  - școala nu este singura responsabilă de calitatea educației, un rol extrem de important îl au părinții, inclusiv în promovarea practicilor incluzive și tratament egal pentru copiii care ies într-un fel din patternul „copilului obișnuit”;
  - este nevoie și de politici anti-excluziune, care să protejeze copiii ai căror părinți nu au resursele necesare să le ofere oportunitățile de expresie artistică;
  - artistul care intră în școală dorind să realizeze o activitate culturală cu și pentru aceștia trebuie să înțeleagă că este foarte probabil că se va confrunta cu probleme care derivă din activitatea școlară a acestora, de exemplu că nu știu să scrie sau să se exprime, deși ar fi trebuit să o poată face;
  - programele școlare au trecut printr-un proces de reformă accelerată și reflectă în mare parte o viziune modernă asupra educației, însă sunt concurate în actul predării de modelul clasic, bazat pe alte valori și precepte;
  - programa este concepută foarte generos și lasă o mare libertate cadrelor didactice;
  - meseria de profesor este o alternativă pentru absolvenți doar atunci când nu mai au o altă variantă, din acest motiv marea majoritate a celor care ajung să predea

sunt dintre cei mai slabi absolvenți ai facultăților sau ai liceelor de profil;

- resurse de politici publice la intersecția culturii și educației: Strategia Uniunii Europene privind Tineretul 2010-2018, documentele emise de Platforma Acces la cultură la nivel european, Strategia Ministerului Tineretului și Sportului în Domeniul Tineretului 2014 -2020, Studiul realizat de Interarts despre accesul tinerilor la cultură (2008), Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2014-2020;
- în ce privește strategiile și documentele de politici publice, de cele mai multe ori limbajul de lemn utilizat nu are nicio acoperire și ceea ce lipsește este o justă prioritarizare. Strategiile se realizează dintr-un automatism, de cele mai multe ori pentru că le cere Comisia Europeană;
- practicile culturale cu miză socială sau educațională sunt polarizate în România. Marea majoritate au loc în zonele bogate și dezvoltate – de exemplu Cluj sau București, adâncind inegalitatea în ceea ce privește educația oferită;
- este nevoie de mai multe studii serioase, de anvergură, despre cultură și educație.
- Oportunitati de formare: Masteratul de pedagogie pentru cei care doresc să

devină cadre didactice, Masteratul de Pedagogii alternative și artă teatrală în educație (PED-ArtE) oferit de Departamentul de Formare a Profesorilor din cadrul Facultății de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București, în parteneriat cu Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică “I.L.Caragiale” – București

- meseria de pedagog în domeniul artistic este foarte diferită de toate celelalte. Ce lipsește în acest moment este conceptul de artist-pedagog. Asta înseamnă ca artistul să nu piardă contactul cu lumea artistică, să joace în continuare, de pildă, în cazul actorilor;
- nu profesorul, ci învățătorul este cheia pentru educația culturală a copiilor. Învățătorul poate să marcheze negativ copilul sau, din contră, să îi dea curaj. Tipul de pedagogie frecvent acum este per ansamblu unul bazat pe corectitudine, impunerea unei așa-numite normalități. În plus, formarea artistică a învățătorilor lasă de cele mai multe ori foarte mult de dorit;
- există exemple pozitive de lucru în comun între artiști și profesori și trebuie să învățăm din acestea.

#2 ÎNTÂLNIRE

RESURSE PENTRU COLABORAREA DINTRE ȘCOALĂ ȘI ORGANIZAȚIA CULTURALĂ SAU ARTIȘTI

Joi, 7 noiembrie 2013, ora 17.30, loc: ART HUB

Tema

„Școala Altfel” este un program unic la nivel național în România care încearcă să „răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale copiilor preșcolari/elevilor, să pună în valoare talentele și capacitățile acestora în diferite domenii, nu neapărat în cele prezente în curriculumul național, și să stimuleze participarea lor la acțiuni variate, în contexte nonformale”. Vom afla cum funcționează acest program, ce rezultate a avut în urma celor două ediții care au avut loc în 2012 și 2013 și ce se va întâmpla în 2014. De asemenea, vom discuta în general, cu exemple concrete, despre unele subiecte care au fost insuficient explorate la prima întâlnire, cum ar fi: Câtă libertate au școlile în a-și decide programul extrașcolar și extracurricular? În ce condiții oferă cu titlu gratuit spațiile pe care le au în administrare și cum e recomandabil să fie abordate? În ce măsură este posibil ca acestea să aplice pentru fonduri sau să direcționeze fonduri pentru un operator cultural care dorește să realizeze activități culturale pentru și cu elevii din școală? Ce stimulente formale există pentru profesor și învățător să fie interesat de astfel de colaborări? Cum funcționează programul Școala Altfel la nivel național, județean și al fiecărei școli? Ce rol au asociațiile de părinți în relația care se stabilește între artist sau organizație culturală și școală în vederea demăririi unui proiect?

Participanți (în ordine alfabetică): Andreea Chindriș, Proiect 2; Andreea Ursuleasa; Angela Mihăilescu, Institutul de Științe ale Educației; Daniel Pătrășinca; profesor consilier Școala Gimnazială 134 + Grădinița; Ileana Coman; Ioana Tamaș, Asociația MetruCub – resurse pentru cultură; Laura Munteanu, studentă și profesoară de pian; Manea Aida, Consilier școlar, Școala Geo Bogza și grădinița nr.2; Mădălina Chitac, Asociația "Aici București"; Miruna Amza, Activi pentru Viitor; Miruna Grigorescu, Asociația De-a arhitectura; Miruna Tirca, Asociația Komunitas; Nona Șerbănescu, Asociația pentru Promovarea Artelor Contemporane; Raluca Bem Neamu, Asociația De dragul artei; Silvia Floarea, Școala Alternativă CROS; Silviu Ioniță, psiholog

Gazde:

Raluca Pop (Asociația MetruCub)
Mihai Iacob (Centrul „Sintagma”)

Concluzii și idei:

- evoluția programului „Școala altfel” poate fi urmărită chiar din titlu, el fiind schimbat în al doilea an de derulare în „Să știi mai multe, să fii mai bun!”, pentru ca pentru al treilea an să se facă o combinație „Școala altfel: să știi mai multe, să fii mai bun!”. Acest fapt reflectă pe de o parte
- presiunea profesorilor de a se menține un nume de care ei s-au atașat, dar și lipsa de disponibilitate a Ministerului în a renunța la propriile idei;
- programul se suprapune cu desfășurarea fazelor superioare ale olimpiadelor naționale și cu evaluarea psihosomatică a

- elevilor, ceea ce arată că programul este doar parțial asumat ca activitate pedagogică;
- programul presupune punerea în funcțiune a unui proces participativ la nivelul școlii, ceea ce se dovedește adesea a fi greu pentru școală. ONG-urile care au experiență în această arie se pot oferi să sprijine școala. De cele mai multe ori activitățile propuse de școală nu sunt negociate cu elevii;
  - poziția de consilier educativ se regăsește în structura tuturor școlilor din România, dar nu a fost în nici un fel profesionalizată, iar persoana care o îndeplinește nu primește nici un sprijin formal (ex. degrevarea de ore de predare). El poate fi un aliat al ONG-urilor care sunt dispuse să-l ajute în organizarea activităților;
  - școlii i se recomandă să implice mass-media, dar nu i se oferă instrumente și resurse pentru acest lucru;
  - activitățile enumerate ca putând fi desfășurate de-a lungul săptămânii „Școala altfel” sunt extrem de numeroase și arată că nu se încearcă ghidarea într-o anumită direcție. Artele și cultura sunt foarte bine reprezentate la nivel declarativ;
  - dată fiind lipsa de pregătire a profesorilor pentru a organiza activități pentru „Școala altfel”, există o tendință de „externalizare” a activităților către alte organizații.
- există o bază de date cu activitățile artistice organizate în fiecare școală din București:
<http://www.ismb.edu.ro/documente/proiecte/Baza%20de%20date%20online%20pentru%20educatie%20formala%20si%20nonformala.pdf>
  - curriculumul la decizia școlii (CDS) permite unui profesor să propună diverse teme, inclusiv legate de artă, în cadrul unei materii pe care o poate preda chiar și pe un ciclu de patru ani;
  - există numeroase resurse pentru activități non-formale pe site-ul <http://www.nonformalii.ro/>;
  - faptul că „Școala altfel” este legată de vacanța de primăvară înseamnă că nu se poate face o evaluare a activităților împreună cu copiii. De multe ori părinții aleg să plece cu copiii mai devreme în vacanță;
  - există o nevoie de formare la nivelul artiștilor pentru a-i ajuta să faciliteze înțelegerea și contactul copiilor și tinerilor cu creația respectivă sau cu procesul de creație ca atare;
  - când un ONG lucrează cu o școală este important să nu antagonizeze personalul didactic și administrativ al acesteia.
  - când ne prezentăm oferta către o școală trebuie să transmitem faptul că suntem profesioniști în ceea ce facem.

#3 ÎNTÂLNIRE

RESURSE FINANCIARE PENTRU DEZVOLTAREA DE ACTIVITĂȚI ȘI PROIECTE CULTURALE ÎN ȘCOLI

Joi, 5 decembrie 2013, ora 17.00, loc: ZonaD – studio Paradis Serial

Tema și activitățile

Pentru a avea acces la informații de ultimă oră despre cele mai importante programe de granturi disponibile în perioada imediat următoare și în anii care urmează, am invitat reprezentanți ai instituțiilor responsabile pentru a face scurte prezentări ale schemelor de finanțare pe care le promovează. O [prezentare introductivă](#) în subiectul finanțării publice pentru cultura în educație a fost susținută de Raluca Pop:

- Bianca Floarea – Punctul de Contact Cultural: **subprogramul Cultura din cadrul Programului Europa Creativă (2014-2020)** – „Europa Creativă (2014-2020) este cadrul de finanțare comunitară ce va continua actualele programe Cultura (2007-2013), Media (2007-2013) și Media Mundus. Programul are trei componente distincte: Media, Cultura și o componentă transectorială dedicată garantării creditelor bancare pentru sectoarele culturale și creative și cooperării în domeniul politicilor culturale.” [Click pentru detalii.](#)
- Aurora Trănescu, Ministerul Culturii: **Programul „Promovarea diversității în cultură și artă în cadrul patrimoniului cultural european”** - “Finanțarea nerambursabilă este acordată în cadrul asistenței puse la dispoziția României prin Granturile SEE de către statele donatoare - Norvegia, Islanda și Liechtenstein - și este destinată proiectelor care propun valorificarea și promovarea diversității culturale din România în context european.” [Click pentru detalii.](#)

De asemenea, pornind de la informațiile furnizate de Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale, am susținut o scurtă prezentare a programului **Erasmus+ (2014-2020)** – “program al Uniunii Europene pentru educație, formare, tineret și sport, planificat să înceapă în ianuarie [...]. Programul, care se va desfășura pe o perioadă de șapte ani, are ca scop stimularea dezvoltării competențelor și a capacității de inserție profesională și sprijinirea modernizării sistemelor de învățământ, de formare profesională și pentru tineret.” [Click pentru detalii.](#)

Gazde:

Raluca Pop (Asociația MetruCub)

Mihai Iacob (Centrul Sintagma)

Participanți (în ordine alfabetică): Aida Manea, consilier psihopedagog, Școala Gimnazială “Geo Bogza”, Sector 1; Alex Fifea, actor; Alina Popa, consilier școlar, Școala Gimnazială “Mircea Sântimbreanu”, Sector 5; Anca Mațaru, Asociația Arche; Bogdan Tudor, Gazeta de Artă Politică; Carmen Vasile, Asociația Arche; Cosmin Manolescu, Fundația Gabriela Tudor; Cristian Nănculescu, Performer; Cristina Epure, Iorghean theatre; Florentina Matache, Asociația Arche; Ileana Coman, cadru didactic universitar, psiholog; Ioana Calen, Modulab; Ioana Constantin, Institutul de Științe ale Educației; Ionela Visan, profesor consilier școlar, Liceul Tehnologic “Dimitrie Gusti”; Isabela Mihăilescu, director educațional Școala PRO INGENIO; Isolda Zăvoianu, Scrie despre tine; Iuliana Tomescu, consilier școlar; Katia Pascariu, Asociația ADO - arta pentru drepturile

omului; Manuela Tiron, Psiholog; Marian Camarasan, Asociația UNTEATRU; Mădălina Chitac, Asociația Aici București; Miruna Tîrcă, Asociația Komunitas; Nona Șerbănescu, Asociația pentru Promovarea Artelor Contemporane; Octavia Cornea, EUNIC Focal Point București; Olga Popescu, Voluntar MetruCub; Roxana Bria, Colegiul Tehnic Energetic, București; Ștefania Ferchedău, ZonaD – studio Paradis Serial; Vlad Udrescu, Asociația culturală Arena.

Mai multe detalii:

Asociația MetruCub – resurse pentru cultura

Web: www.m3culture.ro, E-mail: contact@m3culture.ro, Mobil: +40 744.399.767

Adresa de corespondență: CP 44-110, Cod poștal 042350, București, Romania

Persoană de contact: Raluca Pop – raluca.pop@m3culture.ro

Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”

Web: www.centrulsintagma.ro, E-mail: contact@centrulsintagma.ro, Mobil: +40 745097595

Adresa de corespondență: Bld. Garii nr. 1, bl. 2, sc. B, ap. 11, Brașov, Romania

Persoană de contact: Mihai Iacob – mihai@centrulsintagma.ro